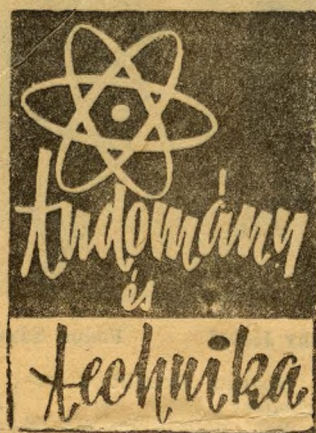

Milyen lesz a jövő városa?

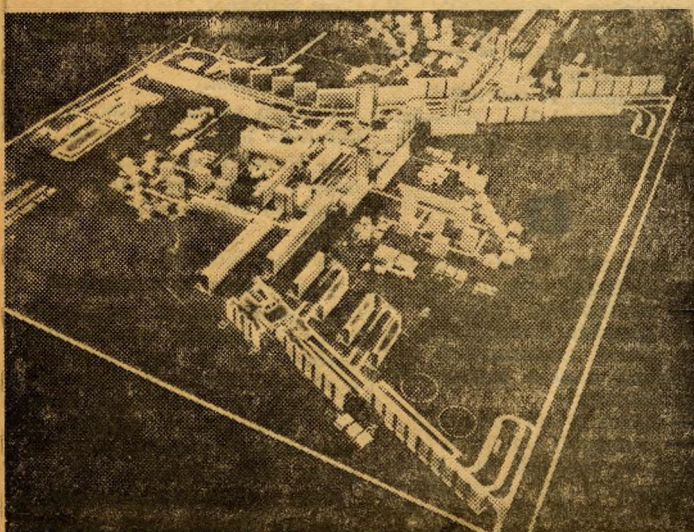
Nem tévedünk sokat, ha azt állítjuk, hogy a város és az emberi civilizáció lényegében egyszemélyes. A világ első városait több ezer esztendővel időszámításunk előtt alapították, s jól nyomon követhető a fejlődés az ősrégi településtől napjaink metropolisáig. Az elmúlt évszázadok és évezredek városait a szükségszerűség, a célszerűség és a szokás alakította, miután bizonyos természeti tényezők már eleve adva voltak. Ehhez képest a mai nagyipari jellegű századunk, és a Föld minden korábbinál nagyobb mértékű benépesedése egészen új problémákat vet fel, ezért ma már tevételesen be kell avatkozni a városi struktúrák alakulásába, illetve új, tudományos alapokra kell fektetni a korábban jobbra csak ösztönös városfejlesztést.

Összenőtt városok

Már jó ideje felmerült a gondolat, hogy létezik a városnak bizonyos optimális nagysága, s az ezen határon

határon — városokban fog tömörülni, új épületek, lakások millióit kell részükre felépíteni a következő 90 év alatt, így az egymásbafolyó metropolisok utódaiként létrejövő megalopolisokat még nagyobb települési egységek, az ún. ecumenopolisok (országokat és kontinenseket átfogó városközpontok) fogják követni.

A Budapest—Újpalotai leendő városközpont

túl növekvő városokat növekedésükben korlátozni kell. Sajnos, ez nem mindig sikerül, mint az New York, Tokió, London stb. esete is példázta, ahol már egyre nehezebben oldható meg a közlekedés, akadozik a víz- és energiaellátás, sok gondot okoz a szennyvízelvezetés, a levegő szennyeződése pedig már-már a kritikus határt éri el. Úgy tűnik, hogy a személyautó mind nagyobb mértékű elterjedésével egészségesebb irányba halad a meglévő városok fejlődése (ha már a növekedésüket nem is lehet csökkenteni), amennyiben kertvárosok (szuburbok) épülnek ki a városok szélén. Ebből viszont az a visszás helyzet adódik, hogy egyes világvárosok átmérője a 30—100 kilométert is eléri, sőt túl is haladja. E folyamat az ún. konurbációhoz vezet, amely alatt a városok összenövését értjük. Jól megfigyelhető ez az USA keleti partvidékén a Boston és Washington közötti területen, Európában a Ruhrvidéken, vagy a csehszlovákiai Morava-Ostravában (kisebbségi mértékben hazánkban is pl. Miskolc és Tatabánya környékén).

A szuburbanizáció végeredményben egészséges terjeszkedési folyamat lenne, ha az ipar megmaradna az eddigi helyén, s nem terjeszkedne a kertvárosok irányába. S amikor a kereskedelem a maga üzleteivel, áruházaival, raktáraival is terjeszkedni kezd, a kertvárosok elveszítik eredeti rendeltetésüket, maguk is a terjeszkedő nagyvárosok részei lesznek, s annak összes hátrányait kénytelenek elviselni.

A jövő városa

Pedig számolni kell azzal a világméretű tendenciával, hogy az emberek többsége városokban akar lakni már ma is, de a jövőben még inkább elhagyva a kisebb településeket. De amíg napjainkban a Föld népessége nem éri el a 4 milliárdot, addig 2060-ra kb. 45 milliárdra (!) szaporodhat, — állítják a futurológusok. A szaporulat nagy része — vár-

hogy a továbbiakban valamelyest fel kell adni a „kétdimenziós” terjeszkedés gyakorlatát, s meg kell oldani a városok „térbe emelését”. A metropolisok terjeszkedését egészséges és mértéktartó irányba terelő elgondolás az ún. szalagházak építése, amely egy bizonyos vonalra koncentrálja az adott terület lakosságát, természetesen felhasználva a leg-egészségesebb környezettel és legszebb kilátással rendelkező (ugyanakkor könnyen közművesíthető és jó közlekedési kapcsolódású) vonalakat.

Hazai gondok

Nem sok ország van a világon, ahol a népességnek mintegy 20 százaléka él a legnagyobb városban — Budapesten —, amely lélekszámát tekintve tízszer akkora, mint a soron következő település. Magyarország még sok tekintetben előtte áll azoknak a műszaki változásoknak, amelyek — főként nyugati országokban — a településrendszer átalakulásához vezettek (itt elsősorban a személyautó tömeges elterjedésére kell gondolnunk). Amikor hazánkban kiépül majd a megfelelő úthálózat és sokkal jobb lesz a gépkocsellátottság, nagyobb szerepet kaphatnak az ún. régió-központok, fejlődésük dinamikusabbá válhat, s ezzel általában a magyar településfejlődés jellege is megváltozhat.

A ma általában kívánatosnak tartott decentralizált városfejlődéssel szemben ugyancsak elképzelhető alternatíva Magyarország olyan mértékű „metropolitán” fejlődése, ami hazánkat — talán egy kis túlzással fogalmazva — „városállammá” változtathatná. Ne felejtsük el, hogy számos országban már a hazánknál nagyobb területre kiterjedő és nagyobb népességet magában foglaló település-agglomerációk is létrejöttek.

A nálunk már fejlettebb településrendszerrel rendelkező országok tapasztalataiból azt szűrhetjük le, hogy városaink jövője a városközpontok életképes fejlesztésétől függ, melynek párosulnia kell a szuburbanizáció nagyon is kívánatos folyamatával. Ekként alakulhat ki a jól felépített „mag” köré a tetszőlegesen terjeszkehető város.

Ami pedig a futurológusok által felvázolt ideális — bár egyelőre utópisztikus — városok kialakulását illeti, azok megvalósításához, a gyorsan szaporodó emberiség lakás-gondjainak megoldásához a háborúmentes világ fizikai és szellemi energiájának hatékony koncentrációjára lesz szükség.